

Психолого-педагогічний аспект гуманістичного виховання
молодших школярів.

Створення системи національного виховання в Україні висуває на перший план гуманістичні ідеї та орієнтири, що ґрунтуються на повазі до особистості дитини, забезпечення можливостей її постійного духовного самовдосконалення і всебічного розвитку. Одночасно серйозною проблемою в сучасних умовах є тенденція до дегуманізації в суспільстві, викликана зростаючим соціальним розшаруванням населення, порушенням принципів соціальної справедливості, крахом ідеалів. Стають нормою серед підлітків прояви егоїзму, цинізму, жорстокості, байдужості. Це потребує науково-обґрунтованої рекомендації щодо організації виховання дітей з раннього віку.

Теоретичні основи гуманістичного виховання відображені у працях К.Ушинського, В.Сухомлинського, О.Киричука в дисертаційних дослідженнях М.Стельмаховича, О.Богданової, О.Бодальова, В.Петрової та ін.

Як свідчать дослідження психологів /Л.Архангельський, Л.Божович, О.Леонтьєв/, гуманізм, як моральна якість особистості розглядається і як синтез певних стійких мотивів. Їх значення полягає в тому, що, будучи конкретним вираженням потреб людини, мотиви є джерелом діяльності, визначають особистісний зміст діяльності для людини, спонукають до діяльності.

У залежності від розуміння завдань, що стоять перед вихованцями, мотивами прояву гуманізації можуть виступати:

- а) бажання зробити приємне товаришам, друзям, людям, які оточують;
- б) інтерес до справи;
- в) бажання отримати похвалу від батьків, учителів, товаришів;
- г) розуміння відповідальності за доручену справу тощо.

Для реалізації мотивів у тих чи інших справах учень повинен володіти й певними уміннями:

- знаходити й робити корисні справи для людей;
- доводити розпочату справу до кінця;
- відчувати поряд з собою людину, розуміючи її душу, радість, біду чи нещастя;
- відчувати як твої вчинки можуть відбитися на душевному стані іншої людини;
- критично оцінювати свою поведінку з урахуванням можливих її наслідків для інших людей і для себе особисто.

Із вищесказаного випливає, що гуманізм треба розглядати як моральну якість особистості і як об'єкт виховного процесу.

Дослідження, практика підтверджують, що формування гуманності в молодших школярів можливе при умовах:

- коли в дитини наявні сприймання до виховних впливів і внутрішня психологічна готовність відгукнутися на дію дорослого;
- коли в педагога є вміння використати в спілкуванні прийоми співробітництва, які є альтернативними авторитарній позиції, формою демократизації й гуманізації взаємин вихователя й вихованців.

Проблема співробітництва у формуванні гуманізму включає в себе:

- повагу до особистості вихованця;
- неприпустимість будь-якого насильства;
- беззастережне визнання педагогом права учня бути рівноправним з ним суб'єктом виховного процесу;
- визнання складності його внутрішнього світу;
- стимулювання внутрішньої й зовнішньої активності школяра;
- відповідальне ставлення до долі дитини.

Важливими педагогічними умовами, які забезпечують сформованість почуття гуманізму, виступають:

- навчальний процес і позаурочна діяльність, наповнені національним змістом, що є передумовою розширення й збагачення знань, життєвого досвіду молодших школярів, закріплення загальнолюдських цінностей: доброти, людяності, милосердя, працелюбства, справедливості;
- широке використання й впровадження в практику народної педагогіки, козацької системи виховання як носіїв гуманістичних ідей та ідеалів;
- оптимальний розвиток колективної діяльності, спрямований на соціальний розвиток колективної діяльності, спрямований на формування соціально значущих мотивів поведінки;
- створення ситуації успіху для кожного учня, утвердження його духовних цінностей у практичній діяльності та поведінці;
- розвиток самоуправління як вищої форми самосвідомості, самовдосконалення особистості.

Охарактеризована сукупність психолого-педагогічних умов є необхідною для організації й здійснення гуманістичного виховання як однієї з органічних частин цілісного виховного процесу.

